

Kunnen vrouwen tenor zingen?

Uit Zingmagazine juli/augustus 2005

Door gebrek aan mannelijke tenoren voegen koren soms vrouwen aan de tenorengroep toe. Koorbusiness vroeg aan Laura Tammeling wat daarvan de consequenties zijn.

'Naar mijn weten gebeurt het regelmatig dat vrouwen de tenorpartij zingen. Het tekort aan tenoren is niet altijd de reden. Er zijn ook vrouwen die het gewoon prettig vinden om laag te zingen en er dus zelf voor kiezen.

Mijn ervaring is dat je heel zorgvuldig moet omspringen met het inzetten van vrouwen op de tenorpartij, omdat je gaat morrelen aan de koorclank. Niet elke vrouwenstem die zo'n laag bereik heeft, is geschikt om de tenorpartij te zingen. Een goede 'teneuze' moet op die laagte kernachtig kunnen zingen, en daarmee bedoel ik dat haar stem daar helder en stralend moet klinken. De meeste vrouwen verliezen de spanning op de stemplooiën als ze lager gaan zingen, dat gaat ten koste van de kernachtigheid en dat komt de koorclank niet ten goede. Het gevaar is dat 'teneuzes' (of wat vind je

van 'tenorette'?) op hun keel gaan drukken om de toon goed te laten klinken en dan verkrampt gaan zingen. Dat is niet goed voor hun stem, noch voor de klank. Dus je moet in de gaten houden dat ook de vrouwelijke tenor met een goede techniek zingt.

Lage alten komen uiteraard het meest in aanmerking voor de tenorpartij; lage alt en tenor liggen voor een deel op dezelfde hoogte. Bij hoge tenorpartijen is een teneuze heel fijn, omdat de hogere noten van nature beter bij haar bereik passen!'

LAURA TAMMELING, VAN OORSPRONG ZANGERES, IS DIRIGENT VAN ON SCORE (ARNHEM) EN HET UTRECHTS VOCAAL ENSEMBLE, WERKT ALS ZANGDOCENT IN HAAR PRIVÉ-PRAKTIJK EN ALS DOCENT KOORVORMING IN DE APPLICATIE OPLEIDING KOORDIRECTIE VOOR VAKMUSICI EN GEEFT OP VERZOEK WORKSHOPS AAN KOREN, AL DAN NIET GERICHT OP EEN SPECIFIEK TECHNISCH ASPECT.

Belangrijke data

Zaterdag 25 november Generale Repetitie
Zondag 26 november Concert 2006
4 juli zingen we niet, omdat we dan met een grote groep naar het concertgebouw gaan.
11 juli laatste repetitieavond
5 september Eerste repetitieavond na de vakantie

Gewijzigde Bestuurssamenstelling

Margot Bakels	voorzitter
Suzan van der Knaap	secretaris
Henk van der Schuit	penningmeester
Nelleke Ubels	bestuurslid
Rob Levie	bestuurslid

Jaarverslag 2005

Sappho telde dit jaar 36 leden. In de loop van het jaar verlieten een aantal leden ons koor. Lida Koopmans werd ziek en tot onze spijt overleed zij in september. Vlak voor de uitvoering van ons concert verliet Cilia Ottens ons koor i.v.m. een chronische ziekte. Bep Bothe moest stoppen vanwege problemen met haar stembanden en Aart Roest moest afzien vanwege persoonlijke omstandigheden. Zo telt ons koor nu nog 32 leden.

Op 22 februari hielden we een ALV. De secretaris Inger Stenneberg trad af en Suzan van der Knaap nam haar taak over. Deze vergadering werd gevolgd door een extra bijeenkomst i.v.m. brainstormen over de toekomst van het koor en hoe nieuwe leden aan te trekken en over de stemverhoudingen. Besloten werd om een website te laten bouwen. Hiertoe werd Joran Veenstra bereid gevonden. Een begin is reeds gemaakt. Tevens werd opgemerkt dat Sappho in 2006 155 jaar bestaat.

Op 16 april hebben we weer een rommelmarkt gehouden in de Oosterkerk met een redelijke opbrengst en de nodige rugpijn bij verschillende boekensjouwers.

In de loop naar het concert werd samen met het Hoorns Kamerkoor, wat met ons dubbelkorige werken ten gehore zou brengen, een tweetal extra repetities in de Oosterkerk gehouden. Ook werd door de dirigent geheel belangeloos een aantal extra partij repetities ingelast.

Op 20 nov. gaven wij in samenwerking met het H.K.K ons donateursconcert in de Oosterkerk bestaande uit werken van Schütz tot Rutter. De algehele leiding was in handen van Arnold Bakker en met medewerking van 2 solisten; Marije Koopmans (trompet) en Frank Meier (orgel). Ons koor werd hierbij gesteund door zangers (bassen, tenoren en sopranen) van Floraklanken. De belangstelling was redelijk. Helaas werd er geen recensie geschreven en verscheen er dit keer ook geen aankondiging in de krant ondanks het e-mail verkeer tussen bestuur en krant. Na afloop van het concert was er als vanouds gelegenheid om even na te praten bij een glas wijn met hapjes. Aansluitend vond een aantal leden de weg naar café J.P. Coen waar lekker getafeld werd.

De jaarlijkse Rabofietstocht werd op 3 september gehouden en de 17 deelnemers leverden samen met 3 niet- fietsende sponsors 179 euro op.

De activiteitencommissie heeft zich ook dit jaar behoorlijk ingespannen om een aantal mooie SIC's (Sappho Informatie Krant) te verzorgen. Ook de maandelijkse nazit met borrel werd door hen georganiseerd. De laatste repetitie van het jaar werd gehouden in een sfeervol versierd gebouw. Alleen de traditionele kerstliederen ontbraken.

De muziekcommissie heeft dit keer een werk van Rossini uitgekozen; de Petite Messe Solennelle. Hiermee werd direct na ons donateursconcert begonnen.

Het bestuur vergaderde 5 x.

Secretaris Suzan van der Knaap

Nieuws van

Muziekschool Gerard Boedijn

OPEN DAG

Zaterdag 22 april 2006

12.00 - 15.00 uur

Demo-lessen
Praktische info
Instrumenten uitleg
Muziekmarkt
inschrijfmogelijkheid
Verrassing voor kinderen

Koorscholing

De cursus Koorscholing is gebaseerd op het raamleerplan van de Samenwerkende Nederlandse Koren-organisaties (SNK) en biedt elementen waardoor u in koorverband beter gaat functioneren: ademcontrole, een 'mooier' stemgeluid, trefzekere intonatie in de samenklanken, het kunnen omgaan met een koorpartituur, enz.

Het jaar kan worden afgesloten met een examen. De kosten hiervan bedragen € 21,30.

Voor diegenen die de cursus op A-niveau goed hebben doorlopen is er een vervolg op B-niveau, gedurende 25 lessen van een uur. En de B-cursisten kunnen weer doorstromen naar de laatste fase: het C-niveau.

Voor degenen die interesse hebben voor de A-cursus geven we een gratis kennismakingsles.

Info: www.muziekschoolboedijn.nl
of: tel. 0229-238189

Dirigeren met of zonder stokje?

Uit: Zing

Het is gebruikelijk om een a-capellakoor zonder stok te dirigeren en om bij een orkest wel een stok te gebruiken.

Waar het om gaat, is de fysieke afstand tussen dirigent en musici. Die afstand is bij een orkest groter dan bij een koor.

De punt van de stok is dan veel duidelijker te zien dan een hand. En dat is bij orkestmuziek nodig, omdat het tempo daar veel hoger kan zijn dan bij koormuziek. Hoe sneller het tempo, hoe kleiner de beweging van de arm

is. Op zijn kleinst komt die beweging uit de pols. De uitslag die je hand dan maakt is maar 1 centimeter. Daar kan de slagwerker achterin het orkest niet op spelen. Met een stok vergroot je de uitslag naar zo'n 20 centimeter, waardoor de puls ook

verder weg goed zichtbaar is. Koormuziek, hoe virtuoos ook, zal nooit zo snel zijn als orkestmuziek, gewoonweg omdat je moet ademen en tekst moet uitspreken. Overigens zijn er wel orkestdirigenten die met hun "blote" handen ook de snelste passages dirigeren. Pierre Boulez bijvoorbeeld. Een stok houdt niet de expressie tegen, maar het is natuurlijk wel zo dat hij één hand bezet houdt. Met twee handen kun je meer uitdrukken, beter boetseren met de klank.

De Petite Messe Solennelle: EEN OUDEDAGSZONDE

Door Paul Sanders

*'Goede God,
hier is-ie dan: klaar; deze eenvoudige, kleine mis.
Is het écht gewijde muziek geworden?
Ik was geboren voor de opera buffa, zoals U weet.
Weinig techniek en een beetje hart, dat is alles.
Wees gezegend en gun me het Paradijs.'*

G. Rossini, Passy, 1863

Bij het schrijven van deze tekst onder het laatste deel van zijn Petite Messe Solennelle, lijkt Rossini te twijfelen aan het juiste karakter van zijn mis: is het gewijde muziek of is het opera?

En inderdaad: net als vele van zijn werken wordt ook deze mis gekenmerkt door een vaak lichte toets. Toch heeft dit werk alles wat het hart van een mens kan raken: een bid-dend Kyrie,

een feestelijk Gloria, waarin God -uitbundig en soms met bijna onbeschaamd vocaal plezier- door de solisten alle lof wordt toegezongen; afgesloten met een virtuoos en 'swingend' Amen door het koor.

Een Credo, waarbij koor en solisten elkaar aanvullen, imiteren en inspireren, steeds weer uitroepend: credo - ik geloof. En dat alles met de wel zeer curieuze tempoaan-duiding Allegro Cristiano!

Een Sanctus: heel beknopt; en in alle eenvoud een pareltje qua melodie en harmonie.

Het Agnus Dei, dat de middelen van een dramatische

opera-aria niet schuwt en zó intens vanuit het hart op de tekst is geschreven, dat uitvoerenden en luisteraars er graag in meegaan.

En dan die vreemde begeleiding: piano en harmonium. Ook een grapje van de maestro? In ieder geval is het bij mijn weten een unieke combinatie in de muziekliteratuur. Waarschijnlijk is de kleine bezetting ook reden voor Rossini om deze plechtige en echt niet korte mis tóch het predikaat 'petite' mee te geven. Deze bezetting is Rossini ook dierbaar: vrienden en recensenten vragen hem met klem om een versie met orkest. Uiteindelijk schrijft Rossini er een: met tegenzin en niet echt geïnspireerd. En hij weet in ieder geval te voorkomen dat deze orkestversie bij zijn leven wordt uitgegeven!

Rijk geworden door zijn succesvolle opera's en zijn -bo-venal financieel- geslaagde eerste huwelijk, componeert Rossini niet of nauwelijks nà 1830.

Wat hij nog wel schrijft in de jaren tot aan zijn dood in 1868, noemt hij, niet zonder zelfspot, 'péchés de vieillesse': zonden van de oude dag. Vaak zijn het kleine werkjes, meestal geschreven met een knipoog.

Zo beschouwt Rossini zijn Petite Messe (1863) ook als een 'péché': natuurlijk in de eerste plaats geschreven voor Onze Lieve Heer, maar toch óók voor zijn eigen plezier! Is het niet prachtig om te lezen hoe ontspannen Rossini met z'n Schepper omgaat, als hij in die afsluitende tekst a.h.w. zegt:

'God, dit is wat ik er van kan maken; ik vertrouw er maar op dat het goed genoeg is om er de hemel mee te verdienen.'

Op grond van het plezier dat Rossini met deze mis aan velen gaf en geeft, heeft God hem zijn oudedagszonde vast vergeven.

Hoe kan het ook anders: is het niet God-zelf die ons heeft leren knipogen?

Even voorstellen

Volgens Marijke is het de gewoonte dat nieuwe leden, een stukje voor het clubblad schrijven.

Welnu: mijn naam is Jacques Schuitemaker geboren op 31-12-44 als negende en laatste van het gezin, en niet alleen geboren maar ook opgegroeid en nog steeds woonachtig in het mooie Wervershoof.

In 1967 getrouwd met Nel Deen (niet van de Supermarkten) en samen hebben we 3 dochters en 1 zoon en inmiddels ook nog 4 heerlijke kleinkinderen (2 meisjes en 2 jongens)

Mijn beroepen waren heel verschillend, begonnen als bankwerker werd ik al snel tuinder, daarna vrachtwagenchauffeur, heibaas-bouwwakker, en tot slot 17 jaar pakket-chauffeur bij tante Post (later T.P.G.)

Als koorzanger ben ik een laatbloeiër hoewel we vroeger thuis heel vaak met elkaar zongen en ik dat ook altijd ben blijven doen kwam het er nooit van om lid te worden van een koor want noten lezen kon ik echt niet en de wijs houden was soms ook moeilijk.

Maar kinderen hebben heeft vele voordelen, onze oudste dochter Annet ging in de Grote Stad wonen en werd daar zowaar lid van een koortje, en dat leek me toch wel leuk, na enige jaren, verhuisde ze van Amsterdam

naar Venhuizen en werd in 1998 lid van Floraklanken, ze drong nogal bij me aan om ook lid te worden en aldus geschiedde.

Ik heb het eerst even bij de tenoren geprobeerd maar op advies van Arnold werden het toch de bassen, het gebrek aan enige muzikale kennis was toch wel een handicap, en daarom ben ik een 2 jarige cursus koor-scholing gaan volgen bij de Gerard Boedijn-school, waardoor er enige helderheid kwam in die ingewikkelde partituren.

Achteraf gezien had ik al veel eerder bij een koor moeten gaan, het is heerlijk om samen te studeren, te zingen, te teuten en te zweten en dan uiteindelijk al je emoties kwijt te kunnen in een mooi concert samen met de gastzan-gers van Floraklanken.

Als gastzanger was ik al bekend met Sappho en toen Jan mij vorig jaar vroeg of ik de opengevallen plek van Ruud op wilde vullen leek me dat een goed idee, en na enig rondneuzen bij andere koren heb ik de knoop door-gemaakt en ben hier lid geworden.

Ik voelde mij hier al snel thuis en hoop nog jaren te genieten van jullie mooie stemmen en hartelijke gastvrijheid.

Jacques

Muzikale activiteiten:

IC productions organiseert muziek- en cultuurreizen

Donderdag
4 mei 2006

Muziek- en cultuurreis naar Praag

Gedurende vijf dagen is Praag uw 'thuis'. Behalve dat u voldoende tijd ter beschikking staat om deze prachtige stad te verkennen, wordt u ook een hoogstaand muzikaal en cultureel programma aangeboden. Naast een muzieklezing door Anton van Kalmthout over de Boheemse Romantiek bezoeken aan verschillende concerten, de opera Tosca van Puccini, het Mozarthuis en het Dvorakhuis.
arrangement: € 495,00 p.p.

26 t/m 29 okt.

Concertreis naar Straatsburg. Kosten € 395.-
Overige informatie: www.icproductions.nl

Abendmusiken in de Oosterkerk te Hoorn

Een uur kerkmuziek op de zaterdagmiddag tussen 17.00 en 18.00 uur.

Zaterdag
27 mei 2006

Orgelwerken van Bach en Telemann
De cantate "Gottes Zeit ist die allerbeste Zeit" (Actus Tragicus) BWV 106 van Bach en de cantate "Du aber Daniel, gehe hin", TWV 4-17 van Georg Philipp Telemann
Orgelsolist Dirk Out
Meer informatie: www.abendmusiken.nl

Stichting Hoorn Oude Muziek

7 t/m 11 juni

10e festival Oude Muziek
Het festival zal in het teken staan van muziek uit de zeventiende Eeuw.
Het festival sluit aan bij het Rembrandtjaar.

Zondag 9 juli

Requiem van Verdi in de Royal Albert Hall, Londen.
Inschrijving is gestart in maart. Info: www.tbrc.co.uk

Meezingen in het buitenland

Zondag 3 dec.

Messiah from Scratch.
De eerste en originele in de Royal Albert Hall, Londen.
Inschrijving start in mei a.s. en je moet er snel bij zijn.
Info: www.tbrc.co.uk

Meezingen

Inloopkoor, iedere 1e zondag van de maand m.u.v. juli en augustus o.l.v. een professionele dirigent en pianist allerlei meerstemmige liederen uit de hele wereld zingen.
13.30 uur Oude Lutherse Kerk, Amsterdam
www.intervocaal.nl tel.035-5436634

Zin-in-zangdag

Elke 2e zaterdag van de oneven maanden organiseert Intervocaal ism Centrum De Roos een dag heerlijk zingen van mooie wereldse liederen, met ruime aandacht voor stemvorming en samenklank.
Bij mooi weer uitvoering in het Vondelpark. 10.00 - 16.00 uur Centrum De Roos, P.C.Hoofstraat, A'dam.
Tel.020-6890081, www.roos.nl

Amen

Ja, de tekst is inmiddels bekend.

Ik heb het eens uitgeteld: 122 x amen, waarvan er één 'Amen' 19 maten beslaat en een ander 'Amen' 17 maten.

En dat is dan nog alleen de bas-partij. Is het nu werkelijk nodig om via al die herhalingen aan het publiek uit te leggen dat het betreffende stuk muziek afgelopen is?

Hoe krijg je het voor elkaar om dit nog leuk en spannend bij onze toehoorders over te laten komen?

Het antwoord is simpel: Variatie! En inderdaad, in mijn partituur staat bij het Amen (van het Cum Sancto) een keer smorzando; een keer een 'p'; een keer 'cresc.' en dan hup er op los: 'f'; 'ff' en 'fff'.

Als ik dat toepas, dan begint het er al een beetje op te lijken, maar het is nog lang niet mooi.

Wat moet ik er dan nog aan toevoegen?

Ik denk: Articulatie, dictie, klemtoon. Mond wijd open bij die 'A'. Wat zal dat, vanuit het publiek, een mooi gezicht zijn.

Ja, en dan nog blij kijken ook, alsof je het zelf leuk vindt, al die 'Amens'.

Maar het kan nog mooier! We komen dan bij het stokpaardje van Rob Resoort. Je kent zijn opmerkingen waarschijnlijk al: "jongens, laten we nou toch een beetje lichter zingen!" en "moet er nu zo gebruld worden."

Inderdaad staan er nogal wat 'piano-tekens' in de partituur tot 'pppp' aan toe. Zacht zingen en toch achter in de kerk hoorbaar zijn is volgens Arnold het terrein van de beroepszangers, maar met veel overtuigingskracht moet het ons toch ook een beetje lukken?

De mis van Rossini is een prachtig stuk muziek. Met het uitbundige Gloria in excelsis en het ingetogen Agnus Dei.

Mooie solopartijen en levendige piano- en harmoniumbegeleiding.

Veel van de partituur zit er al lekker in. We hebben nog 7 maanden om de puntjes op de i te zetten. Wat zou het een succesvolle uitvoering kunnen worden. Ik doe mijn best.

Amen

of zoals de Fransen het zo charmant kunnen zeggen 'Ainsi soit-il'.

P.S. Als we al die 'amens' nu eens veranderden in 'ainsi soit-il' dan zou het nog leuker worden, probeer het maar eens.

Jan

SIC